

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور

۲. تحلیلی بر مصارف بودجه عمومی

(ویرایش دوم)

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۲	۱. اعتبارات در سطح کلان
۶	۲. اعتبارات هزینه‌ای
۱۴	۳. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۱۵	۴. اعتبارات تملک دارایی‌های مالی
۱۷	۵. اعتبارات متفرقه
۱۸	نتیجه‌گیری
۱۹	پیشنهاد
۲۰	پیوست
۲۶	منابع و مأخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور
۲. تحلیلی بر مصارف بودجه عمومی
(ویرایش دوم)

چکیده

• بودجه در ایران اطلاعات شفاف و دقیقی در مورد مجموعه وظایف و مأموریت‌های دولت، راهبرد انجام این وظایف و هزینه‌های انجام هر یک از آنها، اهداف مورد نظر و ساختار و سازمان اداری متناسب با وظایف دولت در اختیار قانونگذاران و مردم قرار نمی‌دهد. این معضل بررسی تحلیلی بودجه را به خصوص در قسمت اعتبارات برای قانونگذار دشوار می‌کند.

• مصارف بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۹۱ (با رقم ۱,۶۴۱,۱۴۶ میلیارد ریال) نسبت به مصوب سال ۱۳۹۰ معادل ۳/۳ درصد کاهش یافته است. اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۱ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۰ به ترتیب معادل ۹/۷ و ۹/۴ درصد افزایش و اعتبارات تملک دارایی‌های مالی در لایحه نسبت به مصوب سال ۱۳۹۰ برابر ۷۵/۴ درصد کاهش یافته است. دلیل اصلی این کاهش حذف ردیف‌های مربوط به رد دیون دستگاه‌ها و نهادهای مختلف از محل واگذاری سهام از ردیف‌های بودجه‌ای است.

• ترکیب اعتبارات هزینه‌ای بر حسب فصول تغییر محسوسی کرده است. به طوری که سهم یارانه‌ها (صرفنظر از یارانه نقدی پرداختی به مردم) از ۱۷ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۱۳/۸ درصد در سال ۱۳۹۱ کاهش یافته است. ضمن اینکه سهم هزینه‌های اموال و دارایی و سایر هزینه‌ها تغییر چندانی نکرده است، اما سهم جبران خدمات کارکنان از رقم ۲۸/۳ درصد اعتبارات هزینه‌ای در سال ۱۳۹۰ به رقم ۳۱/۸ درصد در سال ۱۳۹۱ افزایش یافته است. نکته قابل ذکر رشد ۴۶/۲ درصدی کمک‌های بلاعوض و ۲۷/۲ درصدی سایر هزینه‌ها نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ است.

• سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مصارف بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۹۱ معادل ۲۳/۳ درصد است. این نسبت اگرچه سهم بالایی نیست، اما همین رقم نیز به‌هنگام اجرای بودجه محقق نمی‌شود. کمالینکه برای سال ۱۳۹۰ نیز عملکردی معادل ۱۵ درصد (سهم از مصارف دولت) برای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیش‌بینی می‌شود.

• اعتبارات ردیف‌های متفرقه در سال ۱۳۹۱ (با سهم ۱۷ درصد از مصارف عمومی) نسبت به سال ۱۳۹۰ حدود ۳۴ درصد کاهش یافته است. این امر با توجه به اصول بودجه‌ریزی و به‌ویژه بودجه‌ریزی عملیاتی (به‌عنوان یکی از تکالیف برنامه پنجم توسعه) و حقوق قوه مقننه در زمینه بررسی، تأیید و نظارت بر اعتبارات رویکرد مثبتی تلقی می‌شود.

• مصارف دولت به دلیل عدم انعکاس ارقام مربوط به استفاده از منابعی نظیر منابع هدفمند کردن یارانه‌ها، فروش اوراق مشارکت، واگذاری سهام و دارایی‌های دولت، منابع صندوق توسعه ملی و استفاده از حساب ذخیره ارزی در جداول و ردیف‌های بودجه‌ای با عدم شفافیت روبرو است.

مقدمه

بودجه مهمترین ابزاری است که از طریق آن مأموریت‌های دولت صورت کمی به خود گرفته و طبق آن اولویت‌ها، زمانبندی و به‌طور کلی تعبیرهای عملیاتی مأموریت‌های دولت تعیین می‌شود. اطلاعات بودجه‌ای باید به‌گونه‌ای باشد که امکان پاسخگویی به سؤالات زیر را فراهم کند:

۱. دولت در تخصیص منابع عمومی کدام‌یک از وظایف خود را در اولویت قرار داده است؟
 ۲. راهبرد (سیاست‌ها و روش‌های اجرایی) دولت برای انجام وظایف خود چیست؟ هزینه انجام هر یک از آنها به چه میزان است و معیارهای دولت در سنجش یا ارزیابی راهبردها چیست؟
 ۳. اهداف دولت از اجرای بودجه و انجام هزینه‌های عمومی چیست؟
- در صورتی که دولت اطلاعات مستندی ارائه دهد مجلس شورای اسلامی می‌تواند ضمن بررسی بودجه نسبت به اولویت‌بندی و نیازهای اعتباری و محصول تعهد شده توسط دولت (نتایج) اعلام نظر کند. متأسفانه مستندات بودجه‌ای در ایران چنین اطلاعاتی را در اختیار قانونگذار قرار نمی‌دهد. این معضل بررسی بودجه را برای قانونگذار دشوار می‌کند.

در این گزارش عمدتاً تصویری از اعتبارات بودجه سال ۱۳۹۱ ارائه شده است. مصارف در چهار بخش (سطح کلان، اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اعتبارات تملک دارایی‌های مالی) بررسی شده و در پایان به برخی نکات ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه اشاره شده است.^۱

۱. اعتبارات در سطح کلان

مصارف عمومی بودجه دولت از سه جزء اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و اعتبارات تملک دارایی‌های مالی تشکیل می‌شود که تغییرات آنها در این بخش بررسی می‌شود.

الف) خلاصه مصارف بودجه عمومی دولت طی سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ به شرح جدول ۱ است.

اعتبارات بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۹۱ برابر با ۱,۶۴۱,۱۴۶ میلیارد ریال است که نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۹۰ معادل ۳/۳ درصد کاهش و نسبت به پیش‌بینی عملکرد^۲ سال ۱۳۹۰ معادل ۹/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد.

۱. لازم به‌ذکر است که بخش مربوط به اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، به‌طور خلاصه در این گزارش آمده است، اما در گزارش مستقلی به‌طور مفصل به آن پرداخته می‌شود.
۲. در این قسمت پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۱ براساس ارقام عملکرد ۹ ماهه اول سال صورت گرفته است.

ب) در بودجه سال ۱۳۹۱، معادل ۶۰ درصد از مصارف بودجه عمومی دولت به اعتبارات هزینه‌ای اختصاص یافته است.^۱ این سهم برای عملکرد بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۵۴/۹ درصد پیش‌بینی می‌شود.

اعتبارات هزینه‌ای لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۹/۷ درصد و نسبت به پیش‌بینی عملکرد بودجه مصوب سال ۱۳۹۰، معادل ۱۹/۷ درصد افزایش یافته است.

ج) در بودجه سال ۱۳۹۱، سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مصارف بودجه عمومی حدود ۲۳/۳ درصد است. در صورتی که سهم اعتبارات مزبور در عملکرد سال ۱۳۹۰ معادل ۱۴/۷ درصد پیش‌بینی می‌شود.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۱ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۰ معادل ۹/۴ درصد، اما نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۰ (بدون اعتبارات مربوط به حوادث غیرمترقبه) معادل ۷۴/۲ درصد رشد نشان می‌دهد.

د) در بودجه سال ۱۳۹۱، سهم اعتبارات تملک دارایی‌های مالی از مصارف بودجه عمومی حدود ۴/۵ درصد خواهد بود. این سهم برای عملکرد بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۱۸/۳ درصد پیش‌بینی می‌شود.

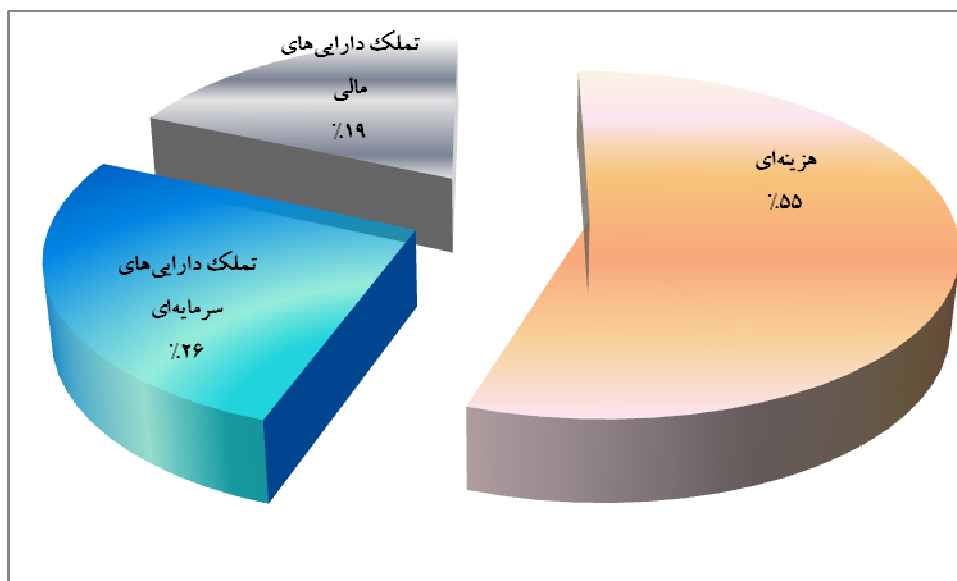
اعتبارات تملک دارایی‌های مالی سال ۱۳۹۱ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۰ معادل ۷۵/۴ درصد و نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۰ معادل ۷۳/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد.

ه) در بودجه سال ۱۳۹۱، ارقام مربوط به قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در بودجه درج نشده است. همچنین در احکام ماده واحده پیش‌بینی شده است که منابع بسیار زیادی از طریق فروش اوراق مشارکت، واگذاری سهام و فروش دارایی‌های دولت (عمدتاً برای رد دیون)، استفاده از منابع صندوق توسعه ملی دولت تجهیز شود اما ارقام آن در منابع و مصارف بودجه عمومی دولت لحاظ نشده است. همین امر موجب شده تا علاوه بر نقض اصول پنجاه و دوم (۵۲)، پنجاه و سوم (۵۳) و پنجاه و پنجم (۵۵) قانون اساسی، ارقام ماده واحده تصویر صحیحی از منابع و مصارف عمومی کشور را منعکس نکند.^۲

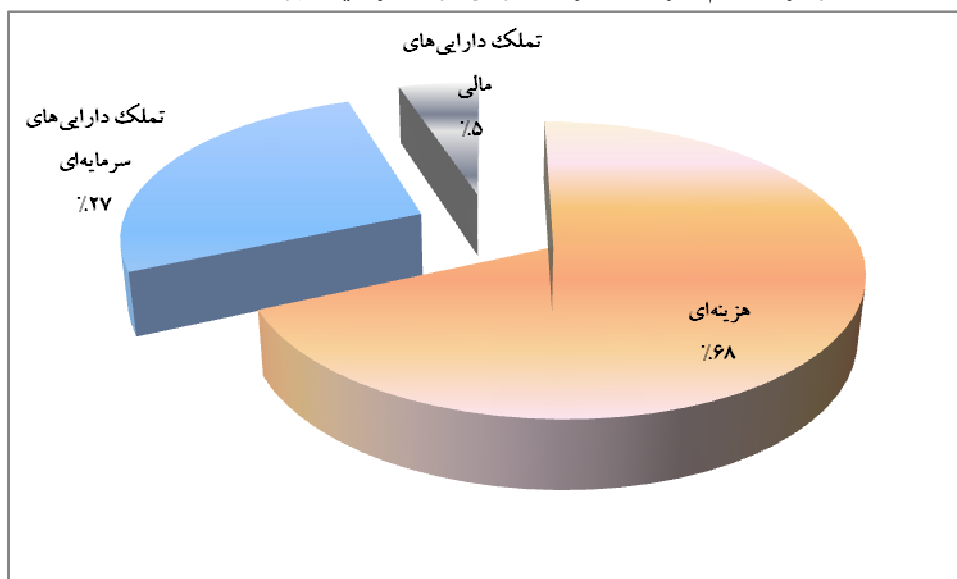
۱. سهم اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی سرمایه‌ای و تملک دارایی‌های مالی از مصارف عمومی دولت (یعنی بودجه عمومی منهای درآمد و هزینه‌های اختصاصی) در لایحه ۱۳۹۱ به ترتیب ۶۸، ۲۷ و ۵ درصد است.

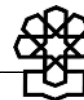
۲. برای توضیح بیشتر به گزارش شماره ۱۲۲۲۳ مرکز پژوهش‌ها تحت عنوان نکات مهم و محورهای تصمیم‌گیری مراجعه شود.

نمودار ۱. سهم اجزای مصارف عمومی دولت در قانون بودجه سال ۱۳۹۰

نمودار ۲. سهم اجزای مصارف عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱

جدول ۱. خلاصه مصارف بودجه عمومی دولت

(میلیارد ریال)

ردیف	شرح	۱۳۹۰		۱۳۹۱		
		قانون	قانون (رقم واقعی)* (براساس عملکرد ۹ ماهه)	پیش‌بینی عملکرد سهم	پیش‌بینی عملکرد سال (درصد)	رشد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰
۱	هزینه‌ای	۸۹۷,۹۲۱	۸۲۲,۹۶۱	۵۴/۹	۹۱/۷	۱۹/۷
۱-۱	اعتبارات ملی و ردیف‌ها	۷۲۷,۱۹۸			-	۶/۵
۱-۲	حقوق و مزایای مستمر	۱۴۶,۸۴۶			-	۲۷/۷
۱-۳	استانی	۲۳,۸۷۶			-	-۳/۰
۲	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۴۹,۷۴۹	۲۱۹,۵۸۷	۱۴/۷	۶۲/۸	۷۴/۲
۲-۱	طرح های ملی و ردیف ها	۲۹۰,۵۴۸				۲/۶
۲-۲	استانی	۵۹,۲۰۱				۴۲/۴
۲-۳	اعتبارات مربوط به احكام بندهای ماده واحده (بند «۲»)	-				
۳	تملك دارایی‌های مالی	۲۹۸,۲۰۰	۲۷۴,۰۰۰	۱۸/۳	۹۱/۹	-۷۳/۲
۴	ماده (۱۰) قانون تنظیم	-	۳۰,۰۰۰	۲/۰		
۵	جمع مصارف عمومی دولت	۱,۵۴۵,۸۷۰	۱,۳۴۶,۵۴۸	۸۹/۹	۸۷/۱	۷/۰
۶	از محل درآمدهای اختصاصی	۱۵۱,۳۵۵	۱۵۱,۳۵۵			۳۲/۲
۷	مصارف بودجه عمومی دولت	۱,۶۹۷,۲۲۵	۱,۴۹۷,۹۰۳	۱۰۰/۰	۸۸/۳	۹/۶

توضیح: در ردیف‌های خالی امکان پیش‌بینی عملکرد وجود ندارد.

* منظور از قانون (رقم واقعی)، اضافه کردن اعتبارات پیش‌بینی شده در بند «۲» ماده واحده به ارقام جداول قانون بودجه سال ۱۳۹۰ است.

۲. اعتبارات هزینه‌ای

اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ و پیش‌بینی عملکرد این سال به ترتیب معادل ۹/۷ و ۱۹/۷ درصد افزایش یافته است.

اعتبارات هزینه‌ای برحسب فصول هزینه شامل «جبران خدمات کارکنان»، «استفاده از کالاها و خدمات»، «هزینه‌های اموال و دارایی»، «یارانه‌ها»، «کمک‌های بلاعوض»، «رفاه اجتماعی» و «سایر هزینه‌هاست» که در این قسمت تغییرات مهم آنها ارزیابی می‌شود.

۲-۱. ترکیب اعتبارات هزینه‌ای برحسب فصول هزینه

الف) ترکیب اعتبارات هزینه‌ای برحسب فصول هزینه در جدول ۲ و نمودار ۳ ارائه شده است. از بین اقلام هفت‌گانه فصول هزینه‌ای، فصول جبران خدمات کارکنان، یارانه‌ها، رفاه اجتماعی و کمک‌های بلاعوض با مبلغ ۸۰۹,۴۲۷ میلیارد ریال حدود ۸۲ درصد از کل اعتبارات هزینه‌ای دولت را در سال ۱۳۹۱ تشکیل می‌دهند. به عبارت دیگر حدود ۸۲ درصد اعتبارات هزینه‌ای دولت صرف پرداخت حقوق و دستمزد افراد شاغل (فصل ۱) و بازنشسته (فصل ۶) و سیاست‌های حمایتی می‌شود.

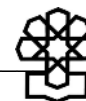
ب) یارانه‌ها، در سال ۱۳۹۱ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۰، ۱۸/۹ درصد کاهش یافته است، اما کمک‌های بلاعوض و رفاه اجتماعی در لایحه سال ۱۳۹۱ نسبت به سال ۱۳۹۰ به ترتیب ۶۷/۲ و ۱۳/۹ درصد افزایش یافته است. ضمن اینکه اعتبارات جبران خدمات کارکنان حدود ۱۲/۵ درصد افزایش یافته است، اما هزینه‌های اموال و دارایی معادل ۲۲/۴ درصد کاهش یافته است.

اعتبارات یارانه‌ها در سال ۱۳۹۱ نسبت به سال ۱۳۹۰ حدود ۱۹ درصد کاهش پیدا کرده است.^۱ این کاهش، عمدتاً به دلیل حذف ردیف‌های یارانه دارو و شیرخشک و حمایت از بیماران خاص (اعتبارات این دو ردیف از اعتبارات ردیف‌های متفرقه حذف و به ذیل اعتبارات وزارت بهداشت منتقل شده است)، اعتبار موضوع هدفمندسازی یارانه‌ها (با اعتباری معادل ۲۰ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۰) و کاهش یارانه نهاده‌ها و عوامل کشاورزی (کاهش حدود ۵ هزار میلیارد ریال) است.

همچنین اعتبارات فصل رفاه اجتماعی در سال ۱۳۹۱ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰، حدود

۱۴ درصد افزایش یافته است.

۱. البته باید توجه داشت که یارانه نقدی پرداختی به مردم سالیانه حدود ۳۸۰ هزار میلیارد ریال است که در بودجه سالیانه کشور منعکس نمی‌شود. این میزان یارانه نزدیک به ۴۰ درصد اعتبارات هزینه‌ای دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ است.

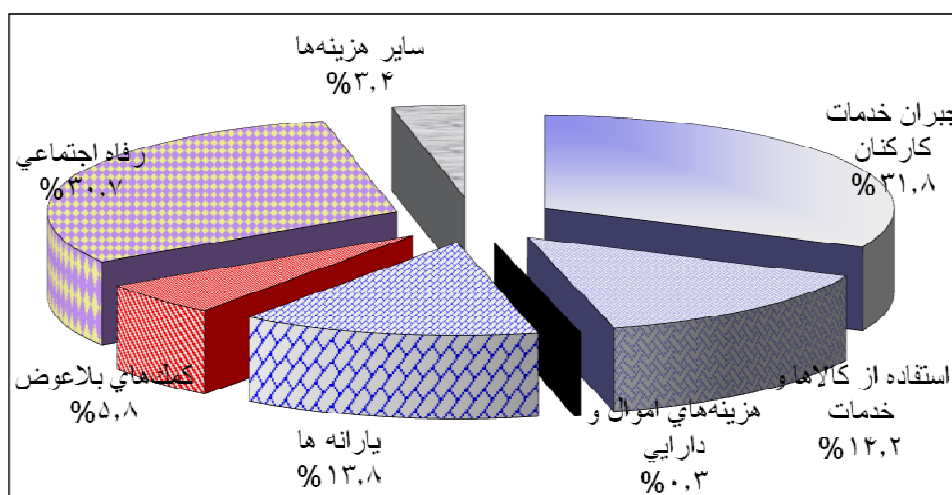
جدول ۲. ترکیب اعتبارات هزینه‌ای برحسب فصول هزینه

(میلیارد ریال - درصد)

سهم			رشد (۳) نسبت به (۲)	رشد (۲) نسبت به (۱)	لایحه ۱۳۹۱ (۳)	قانون ۱۳۹۰ (۲)	قانون ۱۳۸۹ (۱)	فصول هزینه
۱۳۹۱ (۳)	۱۳۹۰ (۲)	۱۳۸۹ (۱)						
۳۱/۸	۲۸/۳	۲۳/۲	۱۲/۵	۲۲/۲	۳۱۳,۷۴۲	۲۷۸,۹۵۵	۲۲۸,۲۸۵	جبران خدمات کارکنان
۱۴/۲	۱۱/۹	۹/۱	۱۹/۳	۳۰/۵	۱۲۹,۸۱۶	۱۱۷,۱۸۰	۸۹,۸۰۰	استفاده از کالاها و خدمات
۰/۳	۰/۳	۰/۱	-۲۲/۴	۲۱۷/۸	۲,۵۲۵	۳,۲۵۳	۱,۰۲۳	هزینه‌های اموال و دارایی
۱۳/۸	۱۷/۰	۱۳/۴	-۱۸/۹	۲۷/۶	۱۳۶,۲۲۵	۱۶۷,۹۵۰	۱۳۱,۶۴۰	یارانه‌ها
۵/۸	۴/۰	۴/۴	۴۶/۲	-۸/۸	۵۷,۳۷۱	۳۹,۲۳۰	۴۳,۰۱۴	کمک‌های بلاعوض
۳۰/۷	۲۶/۹	۲۱/۶	۱۳/۹	۲۴/۸	۳۰۲,۰۸۹	۲۶۵,۱۶۳	۲۱۲,۴۲۹	رفاه اجتماعی
۳/۴	۲/۷	۲/۷	۲۷/۲	-۲/۰	۳۳,۳۱۷	۲۶,۱۹۰	۲۶,۷۱۷	سایر هزینه‌ها
۱۰۰/۰	۹۱/۲	۷۴/۴	۹/۷	۲۲/۵	۹۸۵,۰۸۴	۸۹۷,۹۲۱	۷۳۲,۹۰۹	جمع اعتبارات هزینه‌ای

توضیح: این یارانه‌ها شامل یارانه نقدی پرداختی به مردم نیست ضمن آنکه بخش کمی از آن صرف پرداخت یارانه مستقیم می‌شود.

نمودار ۳. سهم فصول هزینه از اعتبارات هزینه‌ای لایحه بودجه سال ۱۳۹۱

۲-۲. جبران خدمات کارکنان^۱

اعتبارات حقوق و مزایای کارکنان شاغل و بازنشسته در دو فصل جبران خدمات کارکنان (فصل اول) و رفاه اجتماعی (فصل ششم) در نظر گرفته می‌شود که در این قسمت به اختصار تغییرات آن بررسی می‌شود.

۲-۲-۱. اعتبار فصل اول - جبران خدمات کارکنان

جدول ۳ روند افزایش اعتبار جبران خدمات کارکنان در بودجه عمومی دولت را طی سال‌های اخیر نشان می‌دهد.

۱. درخصوص جبران خدمات کارکنان گزارش تفصیلی تهیه خواهد شد.

جدول ۳. جبران خدمات کارکنان در بودجه عمومی دولت (میلیارد ریال)

سال	قانون بودجه	اصلاحیه یا متمم بودجه	جمع کل اعتبار سالیانه	روند افزایش نسبت به سال قبل (درصد)
۱۳۸۴	۸۴,۷۴۶	۳۵,۸۵۱	۱۲۰,۵۹۷	-
۱۳۸۵	۱۱۶,۶۵۹	۳۳,۰۰۰	۱۴۹,۶۵۹	۲۴
۱۳۸۶	۱۳۲,۴۴۹	۳۶,۳۰۰	۱۶۸,۷۵۰	۱۲/۷
۱۳۸۷	۱۶۰,۶۷۸	۲۸,۸۶۸	۱۸۹,۵۴۶	۱۲/۳
۱۳۸۸	۲۲۷,۸۶۱	اصلاحیه*	۲۲۸,۰۸۲	۲۰/۳
۱۳۸۹	۲۲۸,۲۸۵	-	۲۲۸,۲۸۵	۰/۱
۱۳۹۰	۹۵۵,۲۷۸	-	۹۵۵,۲۷۸	۲۲/۲
۱۳۹۱	۳۱۳,۷۴۲	-	۳۱۳,۷۴۲	۱۲/۵

* به موجب ماده (۵) قانون اصلاح بودجه سال ۱۳۸۹ مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۲۲ مجلس شورای اسلامی، اعتباری معادل ۲۱,۰۰۰ میلیارد ریال به اعتبارات هزینه‌ای اضافه شده است که بخش قابل توجهی از آن برای فصل جبران خدمات کارکنان تخصیص یافته، که رقم آن در دسترس نیست.

- همان‌گونه که مشاهده می‌شود اعتبار فصل اول (جبران خدمات کارکنان) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور نسبت به سال ۱۳۹۰، با افزایشی ۱۲/۵ درصدی مواجه شده است. دولت در بند «۱۳-۳» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۱، این اجازه را از قانونگذار خواسته است که حقوق گروه‌های مختلف حقوق‌بگیر را در سقف اعتبارات مصوب بدون رعایت الزام قانونی تبصره ماده (۶۴) و ماده (۱۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری افزایش دهد. این درحالی است که این موضوع در سال ۱۳۸۹ نیز با واکنش نمایندگان مجلس (در قالب طرح استفساریه جزء «الف» بند «۷» ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور) مواجه شد و براساس استفساریه، دولت مکلف شده است تا حقوق شاغلین و بازنشستگان را حداقل به اندازه نرخ تورم افزایش دهد. لازم به توضیح است بند «۱۳-۳» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ به نوعی اصلاح بند «الف» ماده (۵۰) قانون برنامه پنجم توسعه نیز تلقی می‌شود، زیرا حکم برنامه پنجم توسعه، دولت را موظف به رعایت ماده (۱۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری در تعیین ضریب حقوقی سالیانه کرده است.

- دولت در بند «۱۳-۲» ماده واحده، همانند دو سال گذشته اجازه خواسته است تا اعتبارات هزینه‌ای را نسبت به اعتبارات مصوب وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی برای تأمین کسری احتمالی ناشی از هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر، تعهدات و حقوق نیروی انسانی تا سقف بیست درصد (۲۰٪) هریک از اعتبارات ردیف‌های منظور در جداول و پیوست‌های این قانون با تشخیص دولت، افزایش دهد. با توجه به آنکه اعتبارات منظور شده در جداول و پیوست‌های قانون هم اعتبارات هزینه‌ای و هم اعتبارات عمرانی (تملک دارایی‌های سرمایه‌ای) و هم اعتبارات مربوط به بازپرداخت بدهی‌های

دولت (تملك دارایی‌های مالی)، است لذا این مجوز به معنای اجازه اصلاح بودجه ضمن تصویب بودجه است. اجازه چنین جابجایی به معنای بی‌اعتبار کردن مصوبات قوه مقننه است. چون تمام ارقام مصوب مجلس توسط دولت قابل تغییر خواهد بود. علاوه بر این دولت اجازه خواهد داشت تا اعتبار عمرانی را کسر و به اعتبارات هزینه‌ای اضافه کند.

۲-۲-۲. اعتبار فصل ششم - رفاه اجتماعی

دولت در فصل رفاه اجتماعی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ اعتباری معادل ۳۰۲,۰۸۹ میلیارد ریال در نظر گرفته که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰، حدود ۱۴ درصد افزایش یافته است. حدود ۸۱ هزار میلیارد ریال از اعتبار مذکور بابت افزایش اعتبار پرداخت حقوق و مزایای بازنشستگان (برنامه ۳۰۴۴۲) در نظر گرفته شده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کاهش معادل ۱۹ درصد را نشان می‌دهد، البته برنامه جدیدی تحت عنوان «برنامه تأدیه بدهی‌های قانونی دولت به صندوق‌های بازنشستگی» با اعتباری برابر ۴۵ هزار میلیارد ریال به فصل رفاه اجتماعی اضافه شده است.

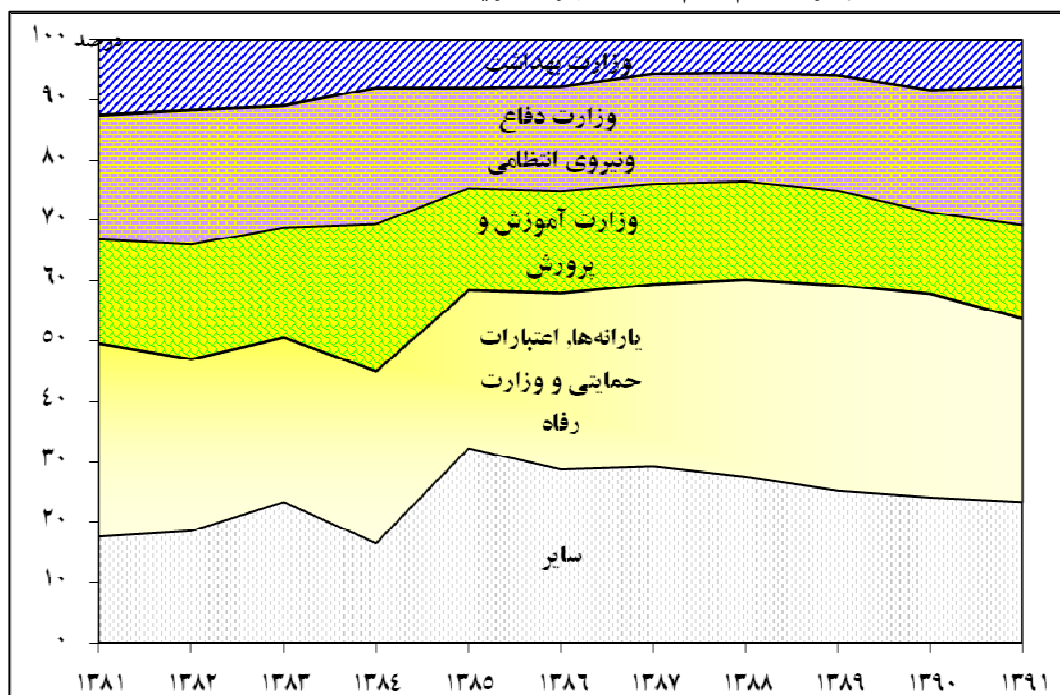
۲-۳. ترکیب اعتبارات هزینه‌ای بر حسب دستگاه و ردیف

جدول و نمودار ۴ اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌ها و ردیف‌هایی که بیشترین سهم از اعتبارات هزینه‌ای سال ۱۳۹۱ را به خود اختصاص می‌دهند، نشان می‌دهد. این دستگاه‌ها و ردیف‌ها که بخش زیادی از اعتبارات آنها اجتناب‌ناپذیر است، شامل موارد زیر است:

- اعتبارات منظور شده برای یارانه‌ها و حوزه‌های حمایتی، وزارت رفاه و تأمین اجتماعی با مبلغ ۲۹۸,۶۵۲ میلیارد ریال بیشترین سهم (۳۰/۳ درصد) را از اعتبارات هزینه‌ای لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ دارد.

- وزارت آموزش و پرورش، وزارت دفاع (شامل وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، ستاد مشترک ارتش، ستاد مشترک سپاه و ستاد فرماندهی نیروهای مسلح)، وزارت بهداشت، نیروی انتظامی. موارد فوق در مجموع با اعتبار ۷۵۴,۶۶۳ میلیارد ریال حدود ۷۶ درصد کل اعتبارات هزینه‌ای بودجه را تشکیل می‌دهند. بنابراین در حالی که حدود ۱۲۰ دستگاه و ردیف (شامل دانشگاه‌های علوم پزشکی) تقریباً ۷۶ درصد اعتبارات هزینه‌ای را به خود اختصاص می‌دهند، حدود ۳۵۰ دستگاه و ردیف دیگر با اعتباری معادل ۲۳۰,۶۲۱ میلیارد ریال حدود ۲۴ درصد اعتبارات را به خود اختصاص می‌دهند. نمودار ۴ ترکیب اعتبارات اقلام عمده هزینه‌ای را طی سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۹۱ نشان می‌دهد.

نمودار ۴. سهم اقلام عمده اعتبارات هزینه‌ای، سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۹۱

جدول ۴. ردیف‌ها و دستگاه‌هایی که بیشترین سهم را از اعتبارات هزینه‌ای دارند

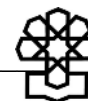
(میلیارد ریال - درصد)

ردیف	عنوان دستگاه	قانون بودجه سال ۱۳۸۹ (۱)		قانون بودجه سال ۱۳۹۰ (۲)		لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ (۳)		رشد
		اعتبار	سهم	اعتبار	سهم	اعتبار	سهم	
۱	یارانه‌ها و وزارت رفاه و تأمین اجتماعی	۲۴۷,۵۹۱	۳۴/۰	۳۰۱,۸۶۲	۳۳/۶	۲۹۸,۶۵۲	۳۰/۳	۲۱/۹
۲	وزارت آموزش و پرورش	۱۱۴,۵۲۰	۱۵/۷	۱۲۲,۱۳۹	۱۳/۶	۱۵۳,۴۴۶	۱۵/۶	۶/۷
۳	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۱۱۵,۴۵۹	۱۵/۸	۱۵۰,۹۵۹	۱۶/۸	۱۹۱,۳۰۹	۱۹/۴	۳۰/۷
۴	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۴۳,۷۳۱	۶/۰	۷۵,۱۶۴	۸/۴	۷۷,۲۴۷	۷/۸	۷۱/۹
۵	نیروی انتظامی	۲۳,۴۰۲	۳/۲	۳۰,۶۳۷	۳/۴	۳۳,۸۱۰	۳/۴	۳۰/۹
	جمع	۵۴۴,۷۰۳	۷۴/۷	۶۸۰,۷۶۱	۷۵/۸	۷۵۴,۴۶۳	۷۶/۶	۲۵/۰

توضیحات:

۱. ردیف اول شامل اعتبارات یارانه‌ها در ردیف‌های متفرقه و اعتبارات دستگاه‌های حمایتی (وزارت رفاه، کمیته امداد امام (ره)، بنیاد شهید و سازمان بهزیستی) است (به استثنای یارانه نقدی پرداختی به مردم).
۲. دستگاه‌های مندرج در این جدول وظایف مربوط به حمایت اجتماعی، دفاع، آموزش، بهداشت و تأمین امنیت را برعهده دارند.
۳. سهم‌های ارائه شده در جدول سهم از کل اعتبارات هزینه‌ای است.

همان‌گونه که جدول ۴ نشان می‌دهد، در مجموع سهم این دستگاه‌ها از اعتبارات هزینه‌ای در خلال سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۱ روند افزایشی داشته است. سهم اعتبارات مربوط به ردیف‌ها و

دستگاه‌های مندرج در جدول ۴ از ۷۴/۷ درصد در سال ۱۳۸۹ به ۷۵/۸ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۷۶/۶ درصد در سال ۱۳۹۱ افزایش یافته است. دستگاه‌های مندرج در این جدول وظایف مربوط به حمایت اجتماعی، دفاع، آموزش، بهداشت و تأمین امنیت را انجام می‌دهند. لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ همچون سنوات گذشته اطلاعات لازم را برای تحلیل این موضوع که این دستگاه‌ها با این مقدار هزینه و با انجام وظایف فوق‌تر است به چه اهدافی دست یابند در اختیار نمی‌گذارد.

۲-۴. تغییرات اعتبارات دستگاهی

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ تعداد ۵۲ دستگاه و ردیف بودجه‌ای با اعتباری حدود ۶,۱۸۹ میلیارد ریال اضافه و تعداد ۱۱ دستگاه و ردیف با اعتباری حدود ۲,۳۸۲ میلیارد ریال حذف شده است.

از حیث موضوعات غیراعتباری و اعتباری بررسی جداول مربوط به دستگاه‌های اجرایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ حاوی نکات زیر است:

- ۷۸ دستگاه و ردیف بودجه‌ای دچار تغییر در عنوان، جابجایی و انتقال به ذیل دستگاهی دیگر، تغییر از دستگاه اصلی دارای ردیف مستقل به ذیل دستگاه فرعی و بالعکس، جابجایی و انتقال به ذیل دستگاه اصلی جدید و تغییر در عنوان دستگاه اصلی (وزارتخانه‌های جدیدالتأسیس) شده‌اند. - در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ سرجمع اعتبارات ۹۷ دستگاه (شامل ۷۱ دانشگاه، مرکز پژوهشی و مؤسسات وابسته به وزارت علوم و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ۲۶ دستگاه و وزارتخانه دیگر) بیش از ۵۰ درصد رشد داشته است که مهمترین آنها بجز دانشگاه‌ها، عبارت است از سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی (۸۴۳ درصد)، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی (۶۶۷ درصد)، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (۳۳۳ درصد)، شورای عالی انقلاب فرهنگی (۲۰۱ درصد)، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور (۱۹۸ درصد)، سازمان امور شهرداری‌ها (۱۶۱ درصد)، سازمان امور مالیاتی کشور (۱۵۱ درصد)، وزارت کشور (۱۳۶ درصد)، سازمان غذا و دارو (۱۳۲ درصد)، سازمان دامپزشکی کشور (۹۲ درصد)، شورای برنامه‌ریزی مدیریت حوزه‌های علمیه خراسان (۹۱ درصد)، مرکز خدمات حوزه‌های علمیه (۸۲ درصد)، سازمان تأمین اجتماعی (۷۵ درصد)، گمرک جمهوری اسلامی ایران (۷۲ درصد) و... (جدول ۱ پیوست).

در میان تعداد ۳۰۲ ردیف و دستگاه اصلی در لایحه بودجه ۱۳۹۱، سرجمع اعتبارات ۱۲ دستگاه یا بدون تغییر بوده یا با کاهش اعتبار همراه بوده است که مهمترین آنها عبارت است از سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور (۹۱ درصد)، دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی

کرمان (۹۱ درصد)، سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران (۵۹ درصد)، مجلس شورای اسلامی (۴۴ درصد) و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی (۱۹ درصد).

- ماهیت اعتبار ۵۲ ردیف - دستگاه اضافه شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ عمدتاً هزینه‌ای (۸۴/۴ درصد) است. یکی از تغییرات جدول لایحه بودجه حذف اعتبارات هفت وزارتخانه مسکن و شهرسازی، صنایع و معادن، بازرگانی، راه و ترابری، تعاون، رفاه و تأمین اجتماعی است که پس از تجمیع آنها در قالب سه وزارتخانه راه و شهرسازی، تعاون، کار و امور اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت در لایحه درج شده است.

- به برنامه‌های ذیل فصول لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به سال ۱۳۹۰، تعداد ۲۳ برنامه با مجموع اعتبار ۸۳,۴۵۳ میلیارد ریال به شرح جدول ۵ اضافه و تعداد ۱۲ برنامه با مجموع اعتبار ۵۵۴ میلیارد ریال حذف شده است. مهمترین برنامه‌هایی که اضافه شده‌اند، برنامه‌هایی هستند که برای ایثارگران ذیل فصل رفاه و تأمین اجتماعی پیش‌بینی شده است. به طوری که برای اموری نظیر پاداش پایان خدمت ایثارگران، پرداخت حقوق حالت اشتغال ایثارگران، پرداخت شهریه دانشجویی ایثارگران و درمان ایثارگران مبلغ ۲۷ هزار میلیارد ریال و برای پرداخت مستمری و حق نگهداری والدین شهدا مبلغ ۱۰ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است (جدول ۵).

جدول ۵. برنامه‌های اضافه و حذف شده ذیل فصول در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ در مقایسه با سال ۱۳۹۰

(میلیون ریال)

ردیف	امور	فصل	برنامه	مبلغ	توضیحات	
۱	عمومی	قانونگذاری	برنامه پرداخت دیون و بازخرید کارکنان	۱۲,۷۶۳	اضافه شده است	
۲		اداره امور عمومی	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۳,۵۰۰	اضافه شده است	
۳			برنامه راهبری و حمایت از انتقال و توسعه فناوری‌های خاص	۲۴۰,۰۰۰	اضافه شده است	
۴			برنامه مدیریت حمل‌ونقل و مصرف سوخت	۱۰,۰۰۰	اضافه شده است	
۵		مدیریت و برنامه‌ریزی	خدمات مالی، فنی،	ارزیابی عملکرد کارکنان دولت و دستگاه‌های اجرایی	۱۰,۰۰۰	اضافه شده است
۶				مرمت و آرشیو اسناد سجلی	۳۰,۰۰۰	اضافه شده است
۷		توسعه علوم و فناوری	بازاریابی فناوری	۲۰,۰۰۰	اضافه شده است	
۸	دفاعی و امنیتی	دفاع	تولید و تأمین تصاویر راه دور	۵,۰۰۰	اضافه شده است	
۹			آمایش سرزمینی و اطلاعات	۵,۰۰۰	اضافه شده است	
۱۰	نظم و امنیت عمومی	امنیت اقتصادی	۱۸۲,۰۰۰	اضافه شده است		
۱۱		امنیت فناوری	۸۰,۰۰۰	اضافه شده است		
۱۲	اجتماعی و فرهنگی	فرهنگ و هنر، رسانه‌های جمعی و گردشگری	شناسایی و حفظ میراث فرهنگی ناملموس	۶,۰۰۰	اضافه شده است	
۱۳			پژوهش‌های کاربردی	۲۸,۰۰۰	اضافه شده است	
۱۴		رفاه و تأمین اجتماعی	پاداش پایان خدمت ایثارگران	۴,۹۰۰,۰۰۵	اضافه شده است	
۱۵			پرداخت حقوق حالت اشتغال ایثارگران	۲۰,۲۲۶,۵۴۳	اضافه شده است	
۱۶			نظام اطلاعات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری ایثارگران	۵,۰۰۰	حذف شده است	
۱۷			حمایت و ارائه تسهیلات اداری و استخامی به ایثارگران	۶۰,۰۰۰	حذف شده است	
۱۸			پرداخت شهریه دانشجویی ایثارگران	۱,۱۰۰,۰۰۰	اضافه شده است	
۱۹			پرداخت مستمری و حق نگهداری والدین شهدا	۱۰,۲۶۶,۴۹۸	اضافه شده است	
۲۰			درمان ایثارگران	۹۰۰,۰۰۰	اضافه شده است	
۲۱			تأدیه بدهی‌های قانونی دولت به صندوق‌های بازنشستگی	۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰	اضافه شده است	
۲۲			مدیریت نظام بیمه‌ای	۶۱,۰۰۰	حذف شده است	
۲۳			مدیریت نظام حمایتی و امدادی	۵۶,۰۰۰	حذف شده است	
۲۴			مدیریت اطلاعات نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	۸,۰۰۰	حذف شده است	
۲۵			محیط زیست	بازرگانی و تعاون	ساماندهی سواحل و طرح‌های شنا	۵,۰۰۰
۲۶	راهبری ایجاد و گسترش تعاونی‌ها	۱۸۴,۰۳۱			حذف شده است	
۲۷	توسعه کارآفرینی	۹۳,۹۸۹			حذف شده است	
۲۸	اقتصادی	انرژی	برنامه پرداخت دیون و بازخرید کارکنان	۳۵۰,۰۰۰	اضافه شده است	
۲۹		مسکن و عمران شهری، روستایی و عشایری ارتباطات و فناوری اطلاعات	پژوهش‌های کاربردی	۸۸,۱۹۱	اضافه شده است	
۳۰			پژوهش و تدوین ضوابط و مقررات ساختمان و مسکن	۷,۰۰۰	حذف شده است	
۳۱			پژوهش‌های کاربردی ساختمان و مسکن	۲۵۰,۰۰۰	حذف شده است	
۳۲			راهبری آب روستایی	۳۷,۰۳۳	حذف شده است	
۳۳			مطالعات و پژوهش‌های کاربردی شهرسازی و معماری	۷,۸۵۰	حذف شده است	
۳۴			توسعه بانک‌های اطلاعات شهرسازی و معماری	۸,۷۷۵	حذف شده است	
۳۵			پرداخت مزاد درآمد اختصاصی دستگاه‌های اجرایی	۳۰۰,۰۰۰	اضافه شده است	
جمع اعتبارات برنامه‌های اضافه شده			۸۳,۴۵۲,۵۰۰			
جمع اعتبارات برنامه‌های حذف شده			۵۵۳,۶۷۸			

۳. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

آثار تصمیم‌گیری‌های بودجه‌ای و تعهدات موجود در منابع کشور برای اجرای طرح‌های عمرانی حائز اهمیت است. تعهدات موجود در قسمت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای امکان بررسی و تصمیم‌گیری قوه مقننه را عمدتاً به طرح‌های جدید محدود می‌کند، ضمن آنکه در شرایط محدودیت ظرفیت‌های کشور، شروع هر طرح تازه به معنای طولانی‌تر شدن دوره اجرای طرح‌های عمرانی موجود است که بار هزینه‌ای و عدم‌النفع مربوط به خود را دارد.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ با رقم ۳۸۲,۵۲۳ میلیارد ریال نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۹۰ (۳۴۹,۷۴۹ میلیارد ریال) از رشدی معادل ۹/۴ درصد برخوردار است،^۱ اما نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۰ (۲۱۹,۵۸۷ میلیارد ریال) حدود ۷۴/۲ درصد رشد نشان می‌دهد. بنابراین درحالی که ظرفیت منابع بودجه‌ای قابل اختصاص به طرح‌های عمرانی محدود است و در چند سال اخیر افزایش چندانی نداشته است، معمولاً در لوایح بودجه با افزایش غیرواقعی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) عملاً دو هدف دنبال می‌شود:

۱. فراهم کردن امکان توافق با دستگاه‌های اجرایی در مرحله تهیه بودجه و نمایندگان در فرآیند بررسی و رأی به بودجه،

۲. نشان دادن اهتمام دولت در گسترش فعالیت‌های عمرانی و آبادانی کشور.

معمولاً به دلیل عدم تحقق منابع و وجود کسری بودجه، دولت از طریق عدم تخصیص بخشی از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخشی از کسری‌های موجود در بخش‌های اجتناب‌ناپذیر مانند حقوق و دستمزد، یارانه‌ها و سایر امور را پوشش می‌دهد. بنابراین در عمل و در پایان سال دو اتفاق مهم می‌افتد:

۱. بسیاری از طرح‌های وعده داده شده به دلیل کمبود منابع و عدم تحقق پیش‌بینی‌های درآمدی

اجرایی نخواهد شد؛

۲. طرح‌هایی با اعتبار ناکافی شروع می‌شود و به دلیل کمبود اعتبار در طول سال‌های بعد بر

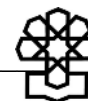
حجم طرح‌های نیمه‌تمام افزوده شود؛

لازم به ذکر است که سهم اعتبارات طرح‌های ملی، ردیف‌های متفرقه و استانی در تملک

دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ به ترتیب ۵۷، ۲۱ و ۲۲ درصد است (نمودار ۵).

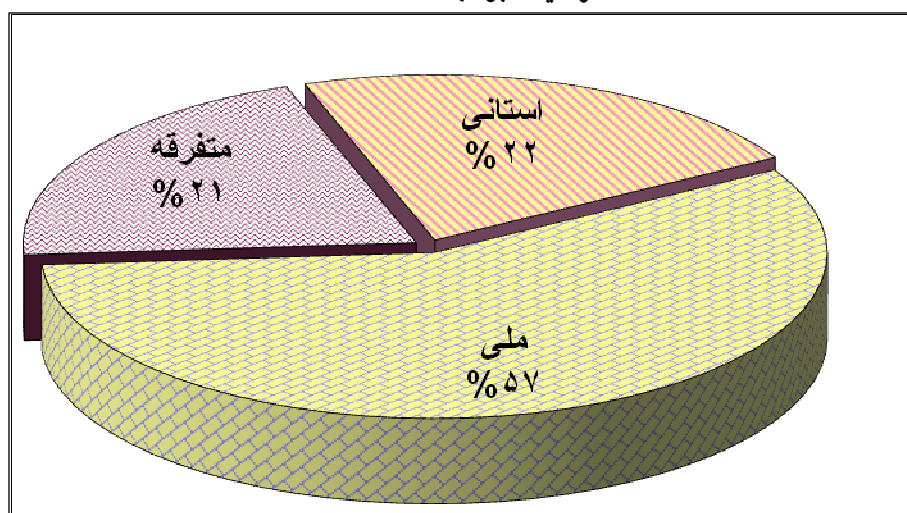
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در ردیف‌های متفرقه با رقمی معادل ۷۹,۶۰۱ میلیارد ریال

۱. هرچند با در نظر گرفتن اعتبارات مربوط به بند «۲» ماده واحده در سال ۱۳۹۰ (معادل ۷۸ هزار میلیارد ریال) اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای برابر ۴۲۷,۷۴۹ میلیارد ریال است. رشد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای نسبت به رقم اخیر حدود ۱۰ درصد است.

حدود ۲۱ درصد از کل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را به خود اختصاص می‌دهد (این رقم در سال ۱۳۹۰ برابر ۳۴ درصد بود). به دلیل آنکه اعتبارات ردیف‌های متفرقه معمولاً متمرکز و بدون اختصاص به دستگاه اجرایی معین و گاه حتی بدون تعیین محل مصرف در اختیار دولت بوده و برحسب مورد بین دستگاه‌های اجرایی و استان‌ها توزیع می‌شود، در عمل حقوق قوه مقننه در زمینه بررسی، تأیید و نظارت بر این بخش از اعتبارات عمرانی مخدوش می‌شود. نکته مهم آنکه سهم اعتبارات دارایی‌های سرمایه‌ای متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به سال قبل از ۳۴ درصد به حدود ۲۱ درصد کاهش یافته است که از این نظر اقدام مثبتی تلقی می‌شود.

نمودار ۵. ترکیب اعتبارات عمرانی به تفکیک طرح‌های ملی، متفرقه و استانی
در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱

۴. اعتبارات تملک دارایی‌های مالی

اعتبارات تملک دارایی‌های مالی با رقم ۷۳,۴۵۱ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به قانون بودجه ۱۳۹۰ کاهش یافته است. دلیل اصلی این کاهش حذف ردیف‌های مربوط به ردیون دستگاه‌ها و نهادهای مختلف از محل واگذاری سهام از ردیف‌های بودجه‌ای است. این درحالی است که در بندهای مختلفی از احکام ذیل ماده واحده اجازه واگذاری اموال دولت از جمله سهام به دولت و دستگاه‌های اجرایی داده شده است اما همان‌گونه که قبلاً ذکر شد بسیاری از احکام فاقد سقف است و مجموع منابع حاصل از آنها در ردیف‌های بودجه‌ای لحاظ نشده است. لذا رقم مربوط به واگذاری دارایی‌های مالی و تملک دارایی‌های مالی درج شده در لایحه صحیح نیست.

اعتبارات تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ (مشمول بر واگذاری سهام، بازپرداخت اصل اوراق مشارکت، تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل و ...) مبلغ ۷۳,۴۵۱ میلیارد ریال است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور معادل ۷۵/۴ درصد کاهش یافته است (جدول ۶). این درحالی است که پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۳۹۰ مبلغ ۲۷۴,۰۰۰ میلیارد ریال بابت تملک دارایی‌های مالی پرداخت شود که در این صورت این رقم در سال ۱۳۹۱ نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۰ حدود ۷۳/۲ درصد کاهش خواهد یافت (جدول ۱). عمده‌ترین دلیل کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های مالی نسبت به سال قبل حذف اعتبارات رد دیون از محل واگذاری سهام بوده است.

در بین اعتبارات تملک دارایی‌های مالی، واگذاری سهام، با مبلغ ۵۸,۶۰۰ میلیارد ریال به تنهایی بیش از ۸۰ درصد از این اعتبارات را به خود اختصاص می‌دهد. پس از آن بازپرداخت اصل اوراق مشارکت و بازپرداخت اصل وام‌های خارجی و تعهدات به ترتیب هریک با ۹/۷ و ۵/۲ درصد بیشترین سهم و سرمایه‌گذاری و کمک‌های فرهنگی و اقتصادی بین‌المللی و بازپرداخت اصل تسهیلات بانکی با ۱/۱ و ۱/۲ درصد کمترین سهم را دارند ضمن آنکه ردیف مربوط به واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حذف شده است (جدول ۶).

(میلیارد ریال - درصد)

جدول ۶. اعتبارات تملک دارایی‌های مالی

کد ردیف	عنوان ردیف	قانون بودجه سال ۱۳۸۹		قانون بودجه سال ۱۳۹۰			لایحه بودجه سال ۱۳۹۱		
		اعتبار	سهم	اعتبار	سهم	رشد (درصد)	اعتبار	سهم	رشد (درصد)
۱۰۱۰۰۰	واگذاری سهام	۶۸,۲۵۰	۵۲/۵	۲۶۲,۴۰۰	۸۸/۰	۲۸۴/۵	۵۸,۶۰۰	۷۹/۸	-۷۷/۷
۱۰۲۰۰۰	بازپرداخت اصل اوراق مشارکت	۹,۷۶۲	۷/۵	۸,۶۰۰	۲/۹	-۱۱/۹	۷,۱۱۷	۹/۷	-۱۷/۲
۱۰۳۰۰۰	بازپرداخت اصل تسهیلات بانکی	۸,۷۸۰	۶/۷	۱,۳۳۰	۰/۴	-۸۴/۹	۹۰۰	۱/۲	-۳۲/۳
۱۰۴۰۰۰	تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل	۳,۹۳۹	۳/۰	۲,۷۰۰	۰/۹	-۳۱/۵	۲,۲۵۰	۳/۱	-۱۶/۷
۱۰۵۰۰۰	بازپرداخت اصل وام‌های خارجی و تعهدات	۸,۵۳۷	۶/۶	۴,۸۵۰	۱/۶	-۴۳/۲	۳,۷۸۴	۵/۲	-۲۲/۰
۱۰۶۰۰۰	واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۳۰,۰۰۰	۲۳/۱	۱۷,۵۰۰	۵/۹	-۴۱/۷	-	-	-
۱۰۷۰۰۰	سرمایه‌گذاری و کمک‌های فرهنگی و اقتصادی بین‌المللی	۸۲۰	۰/۶	۸۲۰	۰/۳	۰/۰	۸۰۰	۱/۱	-۲/۴
	جمع	۱۳۰,۰۸۸	۱۰۰	۲۹۸,۲۰۰	۱۰۰	۱۲۹/۲	۷۳,۴۵۱	۱۰۰/۰	-۷۵/۴

لازم به توضیح است که گنجانیدن ردیف ۱۰۱۰۰۰ با عنوان «واگذاری سهام» در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های مالی با اصول بودجه‌ریزی و نظام آمارهای مالی دولت در تناقض است. زیرا اولاً سهام جزئی از دارایی‌های دولت است، ثانیاً برخی از بندهای این ردیف ماهیت هزینه‌ای یا تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دارند. برای مثال بندهای «۳»، «۴»، «۵»، «۶»^۲ و «۸»^۳ ماهیت هزینه‌ای و بندهای «۱»^۴ و «۷»^۵ ماهیت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دارند.

۵. اعتبارات متفرقه

اعتبارات متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ برابر ۲۴۲,۹۲۸ میلیارد ریال است که نسبت به رقم مشابه در سال قبل (۳۶۶,۲۳۳ ریال) حدود ۳۴ درصد کاهش یافته است. سهم اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از ردیف‌های متفرقه به ترتیب ۶۷ و ۳۳ درصد است. این سهم در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ نیز به همین ترتیب بوده است.

تعداد ردیف‌های متفرقه از ۲۵۱ ردیف در سال ۱۳۹۰ به ۲۱۲ ردیف در سال ۱۳۹۱ کاهش یافته است. نکته قابل ذکر آنکه اعتبارات متفرقه طبق روال بودجه چند سال اخیر برحسب موضوع تفکیک شده‌اند. این موضوعات عبارتند از:

۵۱۰۰۰۰ - اعتبارات خاص و پیش‌بینی نشده،

۵۲۰۰۰۰ - اعتبارات یارانه‌ها،

۵۳۰۰۰۰ - اعتبارات متمرکز درآمد - هزینه،

۵۴۰۰۰۰ - اعتبارات نهادهای خاص،

۵۵۰۰۰۰ - اعتبارات ردیف‌های موردی (موقت)،

۶۰۰۰۰۰ - سود و کارمزد وام‌های داخلی و خارجی.

مهمترین تغییر در بخش اعتبارات متفرقه انتقال اعتبارات ردیف‌هایی است که به دستگاه‌های

۱. تقویت تعاونی‌ها.

۲. موضوع اجزای «۵» و «۶» ماده (۲۹) قانون سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم.

۳. بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده‌سازی بنگاه‌ها برای واگذاری.

۴. ایجاد خوداتکایی برای خانواده‌های مستضعف و محروم و تقویت اجتماعی.

۵. ایجاد وظایف حاکمیتی دولت در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر.

۶. سهم بخش تعاونی، بهسازی بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی، سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه‌یافته (موضوع بندهای «۲» و «۴» ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی).

۷. ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه‌یافته (موضوع بند «۳» ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی).

اجرایی مشخص قابل انتساب است (این اعتبارات به ذیل همان دستگاه منتقل شده است). به عنوان مثال اعتبارات یارانه دارو و درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج در جزءهای «۸» و «۱۰» ردیف ۵۲۰۰۰۰ اعتبارات متفرقه در سال ۱۳۹۰ در ذیل ردیف دستگاهی ۱۲۹۴۵۰ (وزارت بهداشت) اجزای «۵» و «۶» منتقل شده است. ضمن آنکه ردیف‌هایی مانند ارتقای شاخص‌های فرهنگی و منابع متمرکز در اختیار معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی (موضوع ماده (۱۸۰) قانون برنامه پنجم توسعه) حذف شده است. از این رو در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ هم تعداد ردیف‌های متفرقه نسبت به سال ۱۳۹۰ کاهش پیدا کرده و هم سهم اعتبارات متفرقه در مصارف عمومی کاهش پیدا کرده است که از نظر بودجه‌ریزی رویکرد مثبتی تلقی می‌شود.

پیش‌بینی اعتبارات متفرقه در بودجه به معنای پیش‌بینی اعتباراتی بدون برنامه و یا دستگاه متولی خاصی است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ معادل ۱۷ درصد مصارف ذیل ردیف‌های متفرقه توزیع شده است. یعنی دولت برای ۱۷ درصد مصارف عمومی برنامه و دستگاه متولی مشخصی ندارد. این امر می‌تواند باعث تمرکز وجوه در دست مراجع یا دستگاه‌های خاصی (بدون نظارت کافی دستگاه‌های نظارتی) شود که اصولاً با بودجه‌ریزی عملیاتی و با اصول متعدد بودجه‌ریزی مانند شفافیت و پاسخگویی مغایر است. اعتبارات متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به سال قبل کاهش قابل ملاحظه‌ای داشته که امر مثبتی تلقی می‌شود.

نتیجه‌گیری

۱. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ معادل ۶۰ درصد مصارف بودجه عمومی دولت به اعتبارات هزینه‌ای اختصاص یافته است، این سهم برای پیش‌بینی عملکرد بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۵۴/۹ درصد است. اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به پیش‌بینی عملکرد بودجه سال ۱۳۹۰ حدود ۱۹/۷ و نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۹/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد.
۲. اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ با رقم ۳۸۲,۵۲۳ هزار میلیارد ریال نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ معادل ۹/۴ درصد و نسبت به پیش‌بینی عملکرد سال ۱۳۹۰ معادل ۷۴/۲ درصد افزایش یافته است. سهم اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای از مصارف عمومی دولت در سال ۱۳۹۱ معادل ۲۳/۳ درصد است، در حالی که عملکرد این رقم در سال‌های ۱۳۸۶، ۱۳۸۷، ۱۳۸۸ و سال ۱۳۸۹ به ترتیب ۲۲/۲، ۲۴/۵، ۱۹/۴ و ۲۰/۳ درصد بوده و برای سال ۱۳۹۰ معادل ۱۴/۷ درصد پیش‌بینی می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد همانند سال‌های قبل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بیش‌برآورد شده است.
۳. اعتبارات تملک دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ حدود ۷۳ هزار میلیارد ریال

پیش بینی شده است. در حالی که پیش بینی عملکرد این رقم در سال جاری حداکثر حدود ۲۷۴ هزار میلیارد ریال است. عدم انعکاس بودجه‌ای منابع پیش‌بینی شده برای رد دیون دولت به دستگاه‌ها و نهادها ضمن کم نشان دادن رقم اعتبارات تملک دارایی‌های مالی، سبب مخدوش شدن شفافیت بودجه‌ای شده است.

۴. اعتبارات متفرقه در لایحه سال ۱۳۹۱ نسبت به مصوب سال ۱۳۹۰ معادل ۳۴ درصد کاهش یافته است. وجود ردیف‌های متفرقه مغایر تصمیم دولت مبنی بر بودجه ریزی عملیاتی و خلاف اصول متعدد بودجه‌ریزی مانند شفافیت و پاسخگویی است، اما کاهش تعداد و اعتبارات ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ نسبت به سال ۱۳۹۰ رویکرد مثبتی تلقی می‌شود.

پیشنهاد

لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ دارای اشکالات و ابهامات جدی است. وظیفه قانونی دولت در ارتباط با تهیه بودجه ایجاب می‌کند که جداول و صورت‌های بودجه‌ای را مطابق با احکام قانونی تهیه و در موعد مورد توافق به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند. همان‌گونه که در گزارش شماره ۱ تحت عنوان «نکات مهم و محورهای تصمیم‌گیری» توضیح داده شد، مجلس شورای اسلامی باید برای رسیدگی به لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ راهبردی معین را پیرامون موارد زیر اتخاذ کند:

۱. آثار مالی اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در سقف هزینه‌های جاری و عمرانی لحاظ شود.

۲. استفاده از منابع واگذاری دارایی‌های مالی شفاف شود. به عبارت دیگر میزان استفاده از فروش اوراق مشارکت و واگذاری سهام برای امور جاری و عمرانی به‌طور شفاف و در قالب ردیف‌های بودجه‌ای در جداول لایحه منعکس شود.

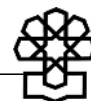
۳. به رغم کاهش قابل توجه اعتبارات جاری و عمرانی ردیف‌های متفرقه که رویکرد مثبتی است، باز هم سهم قابل توجهی از مصارف دولت (حدود ۱۷ درصد) را اعتبارات متفرقه تشکیل می‌دهد که لازم است تا حد امکان برنامه‌ها و دستگاه‌های مجری آنها مشخص شود.

پیوست

جدول ۱. مقایسه اعتبارات دستگاه‌های اصلی قانون بودجه سال ۱۳۹۰ با لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ (دستگاه‌هایی که رشد اعتبارات آنها بیش از ۵۰ درصد است)

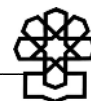
(میلیون ریال)

ردیف	کد دستگاه اصلی	عنوان دستگاه اصلی	جمع هزینه			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع		
			قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد
۱	۱۲۴۵۰۴	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی آبادان - بهداشت و درمان	۱۱,۰۰۰	۳۶۸,۹۶۳	۳۲۵۴	۰	۲,۰۰۰	-	۱۱,۰۰۰	۳۷۰,۹۶۳	۳,۲۷۲
۲	۱۲۳۹۰۲	دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی اسدآباد - بهداشت و درمان	۵,۰۰۰	۷۶,۲۳۹	۱۴۲۵	۰	۲۳,۰۲۰	-	۵,۰۰۰	۹۹,۲۵۹	۱,۸۸۵
۳	۱۲۳۷۰۷	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی بم - بهداشت و درمان	۱۳,۰۰۰	۲۱۱,۱۰۷	۱۵۲۴	۰	۶,۴۰۰	-	۱۳,۰۰۰	۲۱۷,۵۰۷	۱,۵۷۳
۴	۱۲۴۱۱۷	دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی اسفراین - بهداشت و درمان	۵,۰۰۰	۷۶,۲۴۱	۱۴۲۵	۰	۵,۰۰۰	-	۵,۰۰۰	۸۱,۲۴۱	۱,۵۲۵
۵	۱۴۹۱۰۰	سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی	۳۷,۵۹۱	۱۷۱,۵۶۳	۲۵۶	۳۳,۴۶۱	۴۹۸,۷۹۱	۱,۳۹۱	۷۱,۰۵۲	۶۷۰,۲۵۴	۸۴۳
۶	۱۳۳۷۰۰	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی	۰	۰	-	۲۴۰,۴۰۰	۱,۸۴۴,۹۱۶	۶۶۷	۲۴۰,۴۰۰	۱,۸۴۴,۹۱۶	۶۶۷
۷	۱۱۵۰۰۷	دانشگاه سیدجمال‌الدین اسدآبادی	۲,۹۰۹	۵,۵۵۴	۹۱	۰	۱۱,۰۰۰	-	۲,۹۰۹	۱۶,۵۵۴	۴۶۹
۸	۱۱۷۲۰۲	پارک علم و فناوری استان لرستان	۲,۹۰۹	۷,۸۷۱	۱۷۱	۰	۵,۹۳۶	-	۲,۹۰۹	۱۳,۸۰۷	۳۷۵
۹	۱۱۵۵۰۴	مجتمع آموزش عالی نیشابور	۱۵,۲۸۰	۵۰,۰۱۶	۲۲۷	۸۱۰	۲۲,۵۳۶	۲,۶۸۲	۱۶,۰۹۰	۷۲,۵۵۲	۳۵۱
۱۰	۱۴۹۰۰۰	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۵۹۶,۳۱۵	۲۳۱,۱۴۸	-۶۱	۱۰۰,۱۲۴	۲,۷۸۶,۰۷۴	۲,۶۸۳	۶۹۶,۴۳۹	۳,۰۱۷,۲۲۲	۳۳۳
۱۱	۱۱۵۱۰۳	دانشگاه هنر و معماری شیراز	۵,۲۰۰	۶,۴۶۰	۲۴	۰	۱۴,۲۰۶	-	۵,۲۰۰	۲۰,۶۶۶	۲۹۷
۱۲	۱۱۳۶۰۰	شورای عالی انقلاب فرهنگی	۱۶۰,۴۱۰	۵۵۲,۵۸۴	۲۴۴	۴۰,۹۸۸	۵۴,۵۷۸	۳۳	۲۰۱,۳۹۸	۶۰۷,۱۶۲	۲۰۱
۱۳	۱۱۷۵۰۵	دانشگاه صنعتی سیرجان	۲۳,۴۷۷	۵۵,۳۳۸	۱۳۶	۲,۴۳۱	۲۱,۹۶۳	۸۰۳	۲۵,۹۰۸	۷۷,۳۱۱	۱۹۸
۱۴	۱۰۸۲۰۰	سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور	۸۸۹,۰۲۹	۳,۱۳۱,۶۴۹	۲۵۲	۵۷۳,۱۴۲	۱,۲۲۸,۰۰۰	۱۱۴	۱,۴۶۲,۱۷۱	۴,۳۵۹,۶۴۹	۱۹۸

ردیف	کد دستگاه اصلی	عنوان دستگاه اصلی	جمع هزینه			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع		
			قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد
۱۵	۱۱۵۵۰۶	دانشکده فنی و مهندسی تربت حیدریه	۱۲۶۹۰	۲۷,۸۶۹	۱۲۰	۸,۹۱۳	۳۳,۲۹۳	۲۷۴	۲۱,۶۰۲	۶۱,۱۶۲	۱۸۳
۱۶	۱۲۷۴۵۰	دانشگاه صنعتی ارومیه	۳۳,۱۵۰	۵۶,۴۷۱	۷۰	۱۰,۵۳۳	۶۶,۹۶۳	۵۳۶	۴۳,۶۸۳	۱۲۳,۴۳۴	۱۸۳
۱۷	۱۲۷۳۰۰	دانشگاه صنعتی کرمانشاه	۲۱,۱۲۰	۳۹,۵۷۶	۸۷	۱۲,۱۵۴	۵۳,۹۲۲	۳۴۴	۳۳,۲۷۴	۹۳,۴۹۸	۱۸۱
۱۸	۱۱۷۵۱۱	دانشکده کشاورزی جیرفت	۲۲,۴۰۰	۵۵,۰۶۱	۱۴۶	۶,۴۸۲	۲۱,۰۱۴	۲۲۴	۲۸,۸۸۲	۷۶,۰۷۵	۱۶۳
۱۹	۱۲۷۴۹۵	دانشگاه صنعتی قم	۱۵,۷۲۰	۳۷,۱۸۸	۱۳۷	۰	۴,۲۰۶	-	۱۵,۷۲۰	۴۱,۳۹۴	۱۶۳
۲۰	۱۰۵۶۰۰	سازمان امور شهرداری‌ها	۱۵۷,۹۰۸	۱۶۶,۳۵۷	۵	۶۷۷,۲۰۲	۲۰,۱۵۰,۲۰	۱۹۸	۸۳۵,۱۱۰	۲,۱۸۱,۳۷۷	۱۶۱
۲۱	۱۱۵۱۰۱	مرکز آموزش عالی کازرون	۲۰,۲۹۰	۳۲,۶۶۸	۶۱	۱۷,۰۱۶	۶۳,۳۰۸	۲۷۲	۳۷,۳۰۶	۹۵,۹۷۶	۱۵۷
۲۲	۱۱۰۱۰۰	سازمان امور مالیاتی کشور	۲,۲۰۸,۹۵۶	۶۰,۲۷,۶۴۸	۱۷۳	۷۵۲,۱۰۸	۱,۴۰۰,۰۰۰	۸۶	۲,۹۶۱,۰۶۴	۷,۴۲۷,۶۴۸	۱۵۱
۲۳	۱۱۵۵۰۵	مجتمع آموزش عالی فنی و مهندسی قوچان	۳۱,۷۰۰	۶۰,۱۱۶	۹۰	۴۰,۵۱	۲۴,۵۶۳	۵۰۶	۳۵,۷۵۱	۸۴,۶۷۹	۱۳۷
۲۴	۱۰۵۰۰۰	وزارت کشور	۱۰,۰۷۳,۱۹۳	۹۶۶,۹۸۶	-۱۰	۶,۵۴۸,۷۴۸	۱۶,۹۹۳,۵۴۰	۱۵۹	۷,۶۲۱,۹۴۱	۱۷,۹۶۰,۵۲۶	۱۳۶
۲۵	۱۲۹۴۰۰	سازمان غذا و دارو	۱۵۰,۰۰۰	۳۶۲,۰۰۱	۱۴۱	۱۰,۵۳۳	۱۱,۰۰۰	۴	۱۶۰,۵۳۳	۳۷۳,۰۰۱	۱۳۲
۲۶	۱۲۷۴۷۰	مجتمع آموزش عالی جهرم	۲۶,۱۸۰	۴۴,۹۹۲	۷۲	۱۲,۹۶۴	۲۵,۳۱۱	۲۵۰	۳۹,۱۴۴	۹۰,۳۰۳	۱۳۱
۲۷	۱۱۵۱۰۸	دانشگاه فسا	۱۹,۳۱۰	۳۱,۸۱۰	۶۵	۱۳,۷۷۴	۲۳,۴۸۷	۲۱۶	۳۳,۰۸۴	۷۵,۲۹۷	۱۲۸
۲۸	۱۱۱۳۰۵	ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - دانشگاه جامع امام حسین (ع)	۲۴,۷۶۰	۵۵,۹۹۸	۱۲۶	۰	۰	-	۲۴,۷۶۰	۵۵,۹۹۸	۱۲۶
۲۹	۱۱۹۶۰۶	مجتمع آموزش عالی اردکان	۱۲,۸۶۰	۲۳,۵۴۱	۸۳	۰	۵,۲۰۶	-	۱۲,۸۶۰	۲۸,۷۴۷	۱۲۴
۳۰	۱۴۰۰۰۳	آموزشکده محیط زیست	۳۵,۵۲۷	۷۶,۵۵۱	۱۱۵	۸,۳۹۴	۲۰,۶۵۹	۱۴۶	۴۳,۹۲۱	۹۷,۲۱۰	۱۲۱
۳۱	۱۱۵۷۱۰	دانشکده فنی و مهندسی گلپایگان	۱۴,۴۳۰	۳۱,۶۸۳	۱۲۰	۴,۸۶۲	۹,۳۳۶	۹۲	۱۹,۲۹۲	۴۱,۰۱۹	۱۱۳
۳۲	۱۱۹۰۰۳	دانشگاه ولایت	۵۸,۱۴۰	۱۰۰,۸۵۳	۷۳	۳۸,۰۸۲	۱۰,۲۷۲۰	۱۷۰	۹۶,۲۲۲	۲۰۳,۵۷۳	۱۱۲
۳۳	۱۲۶۵۰۱	مجتمع آموزش عالی گنبد	۵۳,۲۵۰	۸۰,۷۳۲	۵۲	۸,۹۱۳	۲۸,۹۵۰	۴۴۹	۶۲,۱۶۳	۱۲۹,۶۸۲	۱۰۹
۳۴	۱۲۳۲۰۲	آموزشکده اسفراین	۲,۹۰۹	۶۰,۵۴	۱۰۸	۰	۰	-	۲,۹۰۹	۶۰,۵۴	۱۰۸
۳۵	۱۱۶۰۰۴	دانشگاه مراغه	۴۲,۵۲۰	۸۴,۳۸۰	۹۸	۲۵,۱۱۷	۵۵,۵۸۹	۱۲۱	۶۷,۶۳۷	۱۳۹,۹۶۹	۱۰۷

ردیف	کد دستگاه اصلی	عنوان دستگاه اصلی	جمع هزینه			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع		
			قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد
۳۶	۱۲۷۴۶۰	دانشگاه آیت‌الله العظمی بروجردی	۲۵،۱۳۰	۴۷،۹۳۰	۹۱	۱۸،۶۳۶	۴۲،۳۱۰	۱۲۷	۴۲،۷۶۶	۹۰،۲۴۰	۱۰۶
۳۷	۱۱۷۰۰۴	دانشگاه صنعتی خاتم‌الانبياء بهبهان	۳۳،۴۳۷	۶۶،۹۰۷	۱۰۰	۸،۵۸۸	۱۵،۹۶۳	۸۶	۴۲،۰۲۵	۸۲،۸۷۰	۹۷
۳۸	۱۱۷۰۵۰	دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر	۶۸،۱۹۰	۱۰۷،۴۱۶	۵۸	۲۳،۲۲۱	۸۹،۸۲۱	۱۷۰	۱۰۱،۴۱۱	۱۹۷،۲۳۷	۹۴
۳۹	۱۳۵۵۰۰	سازمان دامپزشکی کشور	۱۹۱،۳۳۵	۵۰۴،۸۸۰	۱۶۴	۱۳۷،۶۱۷	۱۲۸،۰۹۹	-۷	۳۲۸،۹۵۲	۶۳۲،۹۷۹	۹۲
۴۰	۱۲۳۱۰۲	دانشگاه صنعتی بیرجند	۱۸،۲۴۰	۳۵،۷۲۵	۹۶	۱۰،۵۳۴	۱۹،۵۹۶	۸۶	۲۸،۷۷۴	۵۵،۳۲۱	۹۲
۴۱	۱۱۴۰۲۵	شورای برنامه‌ریزی مدیریت حوزه‌های علمیه خراسان	۶۵،۰۰۰	۱۵۰،۰۰۰	۱۳۱	۶۰،۷۷۰	۹۰،۷۷۰	۴۹	۱۲۵،۷۷۰	۲۴۰،۷۷۰	۹۱
۴۲	۱۱۵۰۰۸	دانشگاه بوعلی سینا - دانشکده مدیریت رزن	۲،۹۰۹	۵،۵۵۴	۹۱	۰	۰	-	۲،۹۰۹	۵،۵۵۴	۹۱
۴۳	۱۱۱۳۰۶	ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله الاعظم (عج) ۱	۱۹،۹۹۱	۳۶،۹۹۱	۸۵	۰	۰	-	۱۹،۹۹۱	۳۶،۹۹۱	۸۵
۴۴	۱۲۷۴۹۰	دانشگاه حضرت معصومه (ع) ۱	۲۰،۲۵۰	۳۴،۱۸۱	۶۹	۱۹،۴۴۶	۲۸،۶۹۳	۹۹	۳۹،۶۹۶	۷۲،۸۷۴	۸۴
۴۵	۱۱۴۰۸۴	مرکز خدمات حوزه‌های علمیه	۱،۵۸۲،۴۸۶	۲،۸۸۲،۷۵۹	۸۲	۰	۰	-	۱،۵۸۲،۴۸۶	۲،۸۸۲،۷۵۹	۸۲
۴۶	۱۱۵۰۰۱	دانشگاه ملایر	۸۴،۸۰۰	۱۴۱،۲۰۵	۶۷	۴۲،۹۴۵	۸۷،۲۴۸	۱۰۳	۱۲۷،۷۴۵	۲۲۸،۴۵۳	۷۹
۴۷	۱۱۱۴۳۰	دانشگاه عالی دفاع ملی	۲۶،۱۴۰	۴۹،۲۹۷	۸۹	۲۳،۲۲۱	۵۵،۰۰۰	۶۶	۵۹،۳۶۱	۱۰۴،۲۹۷	۷۶
۴۸	۱۲۳۰۰۶	دانشگاه صنعتی اراک	۲۰،۵۰۰	۳۶،۳۲۰	۷۷	۳،۲۴۱	۵،۳۰۸	۶۴	۲۳،۷۴۱	۴۱،۶۲۸	۷۵
۴۹	۱۳۲۵۰۰	سازمان تأمین اجتماعی	۱،۱۰۰،۰۰۰	۱،۹۲۱،۰۰۰	۷۵	۰	۰	-	۱،۱۰۰،۰۰۰	۱،۹۲۱،۰۰۰	۷۵
۵۰	۱۱۰۵۰۰	گمرک جمهوری اسلامی ایران	۴۵۱،۰۱۷	۱،۴۶۵،۷۵۲	۲۲۵	۱،۰۷۰،۷۱۷	۱،۰۱۸۷،۱۰۳	۱۱	۱،۵۲۱،۷۳۴	۲،۶۵۲،۸۵۵	۷۴
۵۱	۱۱۵۱۱۱	دانشگاه شیراز - مرکز آموزش عالی مرو دشت	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴	۰	۰	-	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴
۵۲	۱۱۵۱۱۲	دانشگاه شیراز - مرکز آموزش عالی لامرد	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴	۰	۰	-	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴
۵۳	۱۱۵۱۱۳	دانشگاه شیراز - مرکز آموزش عالی اقلید	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴	۰	۰	-	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴
۵۴	۱۱۵۱۱۴	دانشگاه شیراز - مرکز آموزش عالی آباده	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴	۰	۰	-	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴
۵۵	۱۱۵۱۱۵	دانشگاه شیراز - مرکز آموزش عالی لار	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴	۰	۰	-	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴
۵۶	۱۱۵۱۱۶	دانشگاه شیراز - مرکز آموزش عالی ممسنی	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴	۰	۰	-	۲،۹۰۹	۵۰،۵۴	۷۴

ردیف	کد دستگاه اصلی	عنوان دستگاه اصلی	جمع هزینه			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع			
			قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	
۵۷	۱۲۷۷۶۰	دانشگاه فنی و حرفه‌ای	۱.۸۶۳.۰۴۰	۲.۷۶۷.۷۱۶	۴۹	۷۲.۱۹۷	۵۹۳.۸۶۱	۷۲۳	۱.۹۳۵.۲۳۷	۱۳۹۰	۲.۳۶۱.۵۷۷	۷۴
۵۸	۱۱۷۲۰۰	دانشگاه لرستان	۱۷۶.۷۸۰	۲۹۵.۱۳۳	۶۷	۳۷.۲۷۱	۷۲.۱۷۸	۹۴	۲۱۴.۰۵۱	۲۱۴۰۰۵۱	۳۶۷.۳۱۱	۷۲
۵۹	۱۱۰۰۲۹	دانشگاه علوم اقتصادی	۵۸.۵۵۲	۸۷.۱۹۸	۴۹	۷.۱۷۶	۲۵.۵۰۹	۲۵۵	۶۵.۷۲۸	۶۵.۷۲۸	۱۱۲.۷۰۷	۷۱
۶۰	۱۱۹۵۱۰	دانشگاه صنعتی بابل	۱۱۲.۰۰۰	۱۶۶.۳۵۸	۴۹	۲۰.۲۵۶	۵۹.۳۷۵	۱۹۳	۱۲۲.۲۵۶	۱۲۲.۲۵۶	۲۲۵.۷۳۳	۷۱
۶۱	۱۱۷۰۶۰	دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین	۸۰.۲۵۸	۱۳۷.۴۱۲	۷۱	۳۲.۴۱۰	۵۴.۲۳۱	۶۷	۱۱۲.۶۶۸	۱۱۲.۶۶۸	۱۹۱.۶۴۳	۷۰
۶۲	۱۴۰۰۰۰	سازمان حفاظت محیط زیست	۲۱۰.۱۳۲	۲۲۷.۷۵۷	۸	۵۰۹.۱۰۹	۹۸۹.۷۱۶	۹۴	۷۱۹.۲۴۱	۷۱۹.۲۴۱	۱.۲۱۷.۴۷۳	۶۹
۶۳	۱۲۲۰۰۱	دانشگاه تفرش	۶۰.۲۳۰	۹۲.۹۹۱	۵۴	۱۱.۷۴۸	۲۸.۳۷۳	۱۴۲	۷۲.۰۷۸	۷۲.۰۷۸	۱۲۱.۳۶۵	۶۸
۶۴	۱۱۶۶۰۰	دانشگاه هنر اصفهان	۱۰۳.۲۴۰	۱۵۹.۴۸۳	۵۴	۳۴.۰۳۱	۷۱.۶۱۷	۱۱۰	۱۳۷.۲۷۱	۱۳۷.۲۷۱	۲۳۱.۱۰۰	۶۸
۶۵	۱۲۷۴۰۰	دانشگاه صنعتی همدان	۲۸.۶۸۸	۴۵.۶۲۷	۵۹	۱۶.۷۹۳	۳۰.۸۸۲	۸۴	۴۵.۴۸۱	۴۵.۴۸۱	۷۶.۵۰۹	۶۸
۶۶	۱۱۴۸۰۰	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) ۱	۱۹۷.۰۰۰	۲۸۶.۵۸۳	۴۵	۵۵.۴۲۳	۱۳۳.۰۲۵	۱۴۰	۲۵۲.۴۲۳	۲۵۲.۴۲۳	۴۱۹.۶۰۸	۶۶
۶۷	۱۱۱۳۴۸	ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین(ع) ۱	۳۷.۹۹۳	۶۲.۸۹۳	۶۶	.	.	-	۳۷.۹۹۳	۳۷.۹۹۳	۶۲.۸۹۳	۶۶
۶۸	۱۲۲۸۰۰	دانشگاه هرمزگان	۱۲۹.۲۹۰	۱۹۲.۹۱۳	۴۹	۳۸.۸۹۳	۸۳.۱۶۹	۱۱۴	۱۶۸.۱۸۳	۱۶۸.۱۸۳	۲۷۶.۰۸۲	۶۴
۶۹	۱۲۷۱۰۰	دانشگاه ولیعصر (عج) رفسنجان	۱۹۳.۶۴۰	۲۸۲.۴۶۴	۴۶	۲۹.۱۷۰	۷۹.۷۷۸	۱۷۳	۲۲۲.۸۱۰	۲۲۲.۸۱۰	۳۶۲.۲۴۲	۶۳
۷۰	۱۱۶۰۰۲	دانشگاه محقق اردبیلی	۲۱۳.۰۲۰	۳۲۲.۱۵۵	۵۱	۳۴.۰۳۱	۷۷.۵۰۸	۱۲۸	۲۴۷.۰۵۱	۲۴۷.۰۵۱	۳۹۹.۶۶۳	۶۲
۷۱	۱۲۴۵۰۲	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی دزفول - بهداشت و درمان	۴۸۲.۸۴۷	۷۶۹.۸۹۳	۵۹	۷.۶۹۸	۲۱.۹۳۷	۱۸۵	۴۹.۵۴۵	۴۹.۵۴۵	۷۹۱.۸۳۰	۶۱
۷۲	۱۱۲۵۰۰	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۵.۵۴۶.۲۹۷	۸.۳۳۳.۸۶۱	۵۰	۹۶۰.۵۷۱	۲۰.۱۱۶۰۷	۱۰۹	۶.۵۰۶.۸۶۸	۶.۵۰۶.۸۶۸	۱۰.۳۴۵.۴۶۸	۵۹
۷۳	۱۱۱۱۰۰	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۳۱.۱۴۱.۹۳۷	۳۹.۴۴۳.۱۸۸	۵۹	۷۶۴.۷۳۲	۱.۱۴۳.۱۸۴	۴۹	۳۱.۹۰۶.۶۶۹	۳۱.۹۰۶.۶۶۹	۵۰.۶۰۶.۳۷۳	۵۹
۷۴	۱۲۴۴۰۰	دانشگاه سمنان	۲۷۲.۹۵۲	۴۰۹.۵۹۹	۵۰	۶۷.۲۵۲	۱۲۷.۲۳۰	۸۹	۲۴۰.۲۰۴	۲۴۰.۲۰۴	۵۳۶.۸۲۹	۵۸
۷۵	۱۱۳۵۳۴	سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران	۱۹۷.۰۰۰	۲۸۶.۲۵۷	۴۵	۹.۷۲۳	۳۹.۳۲۸	۳۰۴	۲۰۶.۷۲۳	۲۰۶.۷۲۳	۳۲۵.۵۸۵	۵۷
۷۶	۱۱۸۱۰۰	دانشگاه کردستان	۲۳۹.۶۰۰	۳۴۴.۱۶۹	۴۴	۸۱.۰۲۷	۱۵۹.۶۸۱	۹۷	۳۲۰.۶۲۷	۳۲۰.۶۲۷	۵۰۳.۸۵۰	۵۷

ردیف	کد دستگاه اصلی	عنوان دستگاه اصلی	جمع هزینه			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع	
			قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۱
۷۷	۱۱۳۵۷۰	دانشگاه قم	۱۷۰.۶۵۰	۲۵۶.۸۳۲	۵۱	۲۱۰.۰۶۷	۴۱.۹۶۶	۱۹۱.۷۱۷	۲۹۸.۸۰۰	۵۶
۷۸	۱۲۳۳۰۰	دانشگاه بجنورد	۳۷.۹۴۰	۶۹.۳۵۱	۴۵	۴۵.۷۷۹	۷۶.۵۵۸	۹۳.۷۱۹	۱۴۵.۹۰۹	۵۶
۷۹	۱۱۱۲۱۵	ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران - دانشگاه‌های افسری نذاجا، نهاجا و نذاجا	۲۵.۶۸۰	۳۹.۹۶۴	۵۶	.	.	-	۳۹.۹۶۴	۵۶
۸۰	۱۲۷۴۸۱	پارک علم و فناوری استان گلستان	۲.۹۰۹	۴.۵۲۷	۵۶	.	.	-	۴.۵۲۷	۵۶
۸۱	۱۱۷۰۰۱	دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول	۴۱.۲۹۰	۶۲.۲۶۰	۵۳	۴.۸۶۱	۸.۵۱۴	۷۵	۷۱.۷۷۲	۵۶
۸۲	۱۱۴۰۱۲	شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی	۱۱۹.۴۰۰	۱۵۵.۳۷۰	۳۰	۷۷۱	۳۰.۸۷۲	۳۹۰.۴	۱۸۶.۲۴۲	۵۵
۸۳	۱۰۱۰۳۴	ستاد مبارزه با مواد مخدر	۸۷۱.۵۰۸	۱.۳۴۸.۴۶۴	۵۵	۱.۶۸۸	۴.۰۴۴	۸۷۳.۱۹۶	۱.۳۵۲.۵۰۸	۵۵
۸۴	۱۱۴۷۰۰	دانشگاه الزهرا	۲۶۱.۷۰۰	۳۶۸.۶۹۰	۴۱	۱۱.۹۱۱	۵۳.۳۳۷	۳۴۸	۴۲۲.۰۲۷	۵۴
۸۵	۱۱۴۰۲۰	شورای عالی حوزه‌های علمیه	۸۰۸.۴۰۰	۱.۱۴۸.۸۲۰	۴۲	۵۶۴.۶۲۸	۹۶۴.۷۵۵	۱.۳۷۳.۰۲۸	۲.۱۱۳.۵۷۵	۵۴
۸۶	۱۲۰۰۰۲	دانشگاه کاشان	۱۸۵.۷۰۰	۲۷۲.۸۵۳	۴۷	۴۰.۵۱۲	۷۴.۲۰۷	۸۳	۳۳۷.۰۶۰	۵۳
۸۷	۱۱۹۶۰۰	دانشگاه یزد	۲۸۴.۵۹۷	۴۱۹.۵۸۷	۴۷	۴۵.۳۷۴	۸۶.۳۷۱	۹۰	۵۰۵.۹۵۸	۵۳
۸۸	۱۲۶۵۰۰	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۱۷۶.۳۵۷	۲۵۵.۴۰۹	۴۵	۳۶.۴۶۱	۷۰.۱۰۷	۹۲	۲۲۵.۵۱۶	۵۳
۸۹	۱۲۲۵۰۰	دانشگاه ارومیه	۴۱۸.۸۳۱	۵۷۰.۰۰۴	۳۶	۷۴.۳۰۲	۱۸۳.۵۶۸	۴۹۳.۱۳۳	۷۵۳.۵۷۲	۵۳
۹۰	۱۲۳۱۰۰	دانشگاه بیرجند	۲۷۰.۹۶۶	۳۹۳.۴۰۸	۴۵	۶۸.۸۷۳	۱۲۴.۳۶۱	۳۳۹.۸۳۹	۵۱۷.۷۶۹	۵۲
۹۱	۱۱۷۱۰۰	دانشگاه گیلان	۳۸۷.۷۸۰	۵۶۷.۰۰۰	۴۶	۵۹.۹۵۹	۱۱۴.۹۱۹	۴۴۷.۷۳۹	۶۸۱.۹۱۹	۵۲
۹۲	۱۱۵۰۰۰	دانشگاه بوعلی سینا	۳۴۲.۱۵۰	۴۷۲.۲۰۷	۳۸	۵۳.۴۷۷	۱۲۸.۵۶۷	۱۴۰	۶۰۰.۷۷۴	۵۲
۹۳	۱۲۶۹۰۰	دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	۹۸.۵۶۰	۹۲.۳۶۷	-۶	۴۱.۳۲۴	۱۱۹.۴۷۴	۱۸۹	۲۱۱.۸۴۱	۵۱
۹۴	۱۰۱۰۵۲	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	۱.۸۱۵.۲۲۷	۲.۵۵۵.۲۳۷	۴۱	۳.۵۷۵	۱۹۶.۰۶۵	۵۳۸۴	۲.۷۵۱.۳۱۲	۵۱
۹۵	۱۲۳۲۰۰	دانشگاه یاسوج	۱۳۰.۹۲۰	۲۰۱.۰۳۳	۵۴	۵۳.۰۷۳	۷۶.۴۷۷	۴۴	۲۷۷.۵۱۰	۵۱
۹۶	۱۲۰۴۰۰	دانشگاه دامغان	۹۹.۲۴۰	۱۳۶.۹۵۵	۳۸	۲۳.۹۰۳	۴۸.۳۲۰	۱۰۲	۱۸۵.۲۷۵	۵۰
۹۷	۱۱۹۵۰۳	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۱۳۰.۴۲۰	۱۸۴.۶۳۳	۴۲	۳۲.۴۱۲	۵۹.۱۳۲	۸۲	۲۴۲.۷۶۶	۵۰

جدول ۲. دستگاه‌هایی که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ سرجمع اعتبارات آنها نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کاهش یافته یا بدون تغییر مانده است

(میلیون ریال)

ردیف	کد دستگاه اصلی	عنوان دستگاه اصلی	جمع هزینه			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع		
			قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۰	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۰	رشد	قانون ۱۳۹۰	لایحه ۱۳۹۰	رشد
۱	۱۲۷۶۰۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۶۹,۵۰۰	۷۵,۱۲۸	۸	۹,۵۹۵,۰۰۰	۷۶۴,۸۸۷	-۹۲	۹,۶۶۴,۵۰۰	۸۴۰,۰۱۵	-۹۱
۲	۱۱۷۵۱۰	دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی کرمان	۲۱,۶۷۵	۲۸,۸۸۶	۷۹	۹۳,۹۹۰	۶,۶۵۴	-۹۳	۱۱۵,۶۶۵	۴۵,۵۴۰	-۶۱
۳	۱۱۰۰۰۴	سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران	۱۴۶,۷۸۲	۵۷,۴۸۵	-۶۱	۳,۴۱۰	۳,۶۰۰	۶	۱۵۰,۱۹۲	۶۱۰,۸۵	-۵۹
۴	۱۰۱۵۰۰	مجلس شورای اسلامی	۱,۷۳۰,۵۳۱	۱,۸۵۵,۵۸۲	۷	۱,۶۵۱,۴۰۰	۳۷,۰۰۰	-۹۸	۳,۳۸۱,۹۳۱	۱,۸۹۲,۵۸۲	-۴۴
۵	۱۰۱۵۰۱	مجلس شورای اسلامی - مرکز پژوهش‌ها	۶۰,۹۵۹	۶۵,۷۸۷	۸	۳۲,۶۴۸	۱۰,۳۰۰	-۶۸	۹۳,۶۰۷	۷۶,۰۸۷	-۱۹
۶	۱۰۱۰۰۰	نهاد ریاست جمهوری	۳,۸۶۴,۳۰۶	۳,۵۸۵,۹۵۲	-۷	۲۴۲,۷۹۹	۱۱۶,۸۴۶	-۵۲	۴,۱۰۷,۱۰۵	۳,۷۰۲,۷۹۸	-۱۰
۷	۱۲۴۲۰۱	دانشکده پرستاری و مامایی مراغه - بهداشت و درمان	۲۸۳,۴۶۳	۲۶۶,۶۸۸	-۶	۴,۴۵۵	۷,۵۸۸	۷۰	۲۸۷,۹۱۸	۲۷۴,۲۷۶	-۵
۸	۱۲۷۰۰۰	مؤسسه کار و تأمین اجتماعی	۸۵,۰۲۰	۷۹,۲۴۹	-۷	۲۶۹	۵,۰۰۰	۱۷۵۹	۸۵,۲۸۹	۸۴,۲۴۹	-۱
۹	۱۳۳۱۰۰	دانشگاه صنعت نفت	۴۸۸,۰۰۰	۴۸۸,۰۰۰	۰	۰	۰	-	۴۸۸,۰۰۰	۴۸۸,۰۰۰	۰
۱۰	۱۳۹۰۰۱	مرکز تحقیقات مخابرات ایران	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۰	۰	۰	-	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۰
۱۱	۱۰۸۴۰۰	سازمان پزشکی قانونی کشور	۴۴۴,۱۴۴	۲۸۹,۳۳۵	-۱۲	۳۴۴,۵۴۲	۴۰۲,۰۰۰	۱۷	۷۸۸,۶۸۶	۷۹۱,۳۳۵	۰
۱۲	۱۲۸۰۰۰	نهضت سوادآموزی	۲,۳۸۵,۹۰۰	۲,۳۸۹,۳۳۹	۰	۲۹,۳۵۰	۳۷,۲۶۹	۲۷	۲,۴۱۵,۲۵۰	۲,۴۲۶,۶۰۸	۰
		جمع	۹,۲۰۱,۰۸۰	۸,۹۱۲,۲۳۱	-۳	۱۱,۹۹۷,۸۶۳	۱,۳۹۱,۱۴۴	-۸۸	۲۱,۱۹۸,۹۴۳	۱۰,۳۰۳,۳۷۵	-۵۱

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور.
۲. قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۸، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ و سنوات قبل کل کشور.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۲۳۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور ۲. تحلیلی بر مصارف بودجه عمومی (ویرایش دوم)

نام دفتر: مطالعات برنامه و بودجه (گروه بودجه)

تهیه و تدوین: محمدتقی فیاضی

همکار: ایمان تهرانی

ناظر علمی: محمد قاسمی

متقاضی: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۱

۲. مصارف بودجه

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۱/۲۹